

NÉPNEVELŐK LAPJA

NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI HETILAP.

A »Népnevelők pesti egyletének«, az »Egyetemes tanítógyűlés 50-es bizottságának«, a »Budapesti tanítótestületnek«, az »Eötvös-alapgyűjtő központi bizottságnak«, az »Országos paedagogiai társaságnak«, a Czeglédvidéki — s több tanítóegyletnek rendes közlönye.

Felelős szerkesztő: **Lakits Vendel.**

Megjelenik e lap minden szombaton. **Előfizetési ára:** Egész évre 4 frt, félévre 2 frt negyedévre 1 frt. **Hirdetések** 2 has. petit soronként 10 krral számíttatnak. **Kéziratok** a szerkesztőhöz (Budapest, III. ker. tanuló-utcai népiskola); **előfizetési pénzek**, reklamatiók sat. **Weiszmann** testvérekhez mint kiadókhöz (V. ker., Lipótváros, Ferencz-József-tér 8. sz.) küldendők.

Miféle iskola a polgári iskola?

Ez a kérdés, mint valami tengeri kigyó merül fel újra és újra, mióta a polgári iskola megszületett; és mint ama szörnyről csodás, rendkívüli dolgokat mesél a babonás hajós, épugy öltözteti különféle képzelmi alakokká a tájékozatlanság a sokféle iskola közé beékelt polgári iskolát.

Hogy a polgári iskolái ügye ennyire jutott, annak meg van a maga sajnálatra méltó története.

A nagynevű Eötvös lánglelke egész hevével karolta fel a népnevelést, ő tudta jól, hogy ha ezt szélesebb alapra akarja fektetni, mindenek előtt szakítani kell azon régi rendszerrel, mely az elemi iskolát — tehát a régi népiskolát — csupán a középtanodák előkészítőjeül tekintti; ő tudta azt, hogy a népoktatás soha sem hozhatja meg a kellő eredményt, ha a népiskolákban ily egy oldalú cél, nem pedig maga az élet és annak követelményei vétetnek irányadóul. A régi elemi iskola ily nagy cél elérésére nem lehetett elégséges, azt nemcsak újjászervezni, hanem kibővíteni is kellett. Így született meg a polgári iskola, mint a népiskolának kiegészítő része.

Szükségtelen mondanunk, hogy az intézmény megteremtője a népiskolát annak alsóbb osztályaitól a legfelsőbbekig szoros összefüggésbe akarta tartani, s evégből a népiskola felsőbb osztályaiban sem óhajtott más egyéneket látni, mint népiskolai tanítókat; de mert a felsőbb osztályokban már inkább a szaktanítás lép előtérbe, ki lett mondva azon jogos követelés is, hogy az itt működni akaró tanítók az általok tanítani szándékolt tantárgyakból előbb vizsgálatot tegyenek, sőt az ügy érdekében csakhamar polgári iskolai tanító képezde állítatott fel.

De mi történik? Mint a gazdagodni vágyó hazátlan kalandorok előtt a hirre kapott aranytermő colonia, ugy tüntek fel némely felső gymnasiumi vagy érettségi bizonyítvánnyal bíró urak előtt a középtanodai tanárok fizetéséhez arányított polgári iskolai tanító állomások, melyeket sáskarajként iparkodtak maguk számára elfoglalni. Akadt egypár képesített tanár is, de kiket kezdetben — ugy hiszszük — nem annyira a lelkesültség, mint inkább a kenyérkereset vonzott ide, mely tényt éppen azért nem is akarjuk megrovólag felemlíteni.

Nem tagadhatjuk meg azonban az igazság érdekében kijelenteni, hogy a dolgok ilyen fejlődése a szükség követelménye volt.

Az alkotmányos aera alatt megkezdődött tanügyünk nagy reformja; az iskolák rohamosan szaporodtak, tanerőkre nagy szükség volt s mert «szükség törvényt bont,» a hézagokat betöltték, úgy amint lehetett.

Mindez természetesen nem lehetett volna oly messze kiható baj, ha a polgári iskolai »tanárok« be tudták volna magokat élni azon szellembe, melyet mint népiskolai tanítók, fentartani és terjeszteni hivatva voltak.

Az eredmény azonban egészen mást mutat fel. A hiuság, ambitio nem hagyta nyugodni a legnagyobb részt in spe tanár urakat, sérelmesnek találták, hogy a közönséges iskolamesterek kategóriájába soroztatnak: zászlókként tüzték ki az egy-két felmutatható tanári oklevelet s annak hátamegét mindannyian sorakozva, kimondák, hogy a hol tanárok tanítanak, az csak középiskola lehet. Ezen okoskodással port hintettek a közönség, s kápráztató fényt azok szemébe is, kik az iskolai ügyek felőbb kezelésével voltak megbizva; így eshetett meg az, hogy maga a főváros elvül tüzte ki a polgári iskolákban képesített tanárokat alkalmazni. Így félelmissé téve magukat felfelé, lassanként átalakították a népiskolának felsőbb osztályait szerintök középtanodává. De ezzel együtt ki lett mondva a polgári iskola végítélete is; mert oly középtanoda, mely valamely felsőbb iskolára nem készít elő, az fából csinált vaskarika. A célhoz vezető ut el lett tévesztve s ma már a figyelmes szemlélő a polgári iskolát úgy tekint, mint a sorvadásban szenvedő beteget, mely lassu, de biztos haladással megy a sir felé. Ezen feltevésünket egész biztossággal alkalmazzuk a polgári fiúiskolákra, s a mi még a polgári iskolát továbbra is fentartja, az a leányok tanítása, minthogy e célra más intézményünk alig létezik.

Nem vagyunk oly vérmes reményűek, hogy ezen felszólalásunk után a polgári iskolai tanár urak helyesebb gondolkozását várnök; a kiáradt folyót medrébe visszazoritani már nem lehet; s hogy most mégis tollat fogtunk s ezen pár észrevételt elősoroltuk, tesszük azért, hogy azon becsmérő gáncsoskodásokat, melyeket némely polgári iskolai tanár (!) ezen címének bebizonyítása végett az elemi iskolai tanítók ellen használni szokott, visszautasítsuk.

Hogy ezen polgári iskolai urakat mily érzékenyen érinti az, ha őket és iskolájokat a népiskolákoz sorolják, bizonyítja az a hányaveti modor, melylyel bizonyos Hochrein Lajos K. ur a »Polgári Iskola« 9-ik számában a »Valamicske a visszás állapotokról« című cikket írta.

Hochrein Lajos K. ur az ellen emel szót, hogy egy újabb intézkedés szerint a polgári iskolákba járó tanulóknak a rajzból nyert előmeneteli jegyeik a bizonyítványok érvényességére, jobban mondva a tanulók felsőbb osztályba való juthatása- vagy visszamarasztására semmi befolyással nincs. Mennyiben van igaza, nem kutatjuk, de ő nagy felháborodásában (lévén a komoly indokolásban nagyon szegény), először összeszedja a honatyákat, aztán a nagy közönséget, hogy »a polgári iskolát elemi iskolának tekintik.«

A cikkiró — úgy látszik — már azért is haragszik, hogy elemi iskolai tanítók vannak, mert ha nem lennének, nem volna azon szerencsétlen helyzetben, hogy őt ezekhez hasonlítják. Rájok is akar ijeszteni,

midőn nagy hetykén így szól: »Én a polgári iskolát középtanodai rangon álló intézetnek nézem, miért is az abban működő tanerőket csak középtanodai tanárokból tudom szerezni, kiknek ügyeibe velük legalább is egyenlő képesítéssel bíró emberek szólhatnak csak, de elemi iskolai tanítók vagy plane nem tanférfiak, nem is szagolhatnak.« Most mondja meg őszintén Hochrein Lajos K. ur, hogy el kellett-e ezt így mondani azért, hogy az ön rajzcalculusát az iskolai felvételeknél semmibe sem veszik, vagy okai-e annak az elemi tanítók?

Hochrein Lajos K. ur elmélkedvén tovább a tekintélytelen rajzcalculus felett, feltalálja képzeletében azt a »nevetséges« helyzetet, »mikor elemi iskolai tanítók is akarnak a polgári iskolai középtanodai képesítéssel ellátott tanároknak tankönyvet előírni,« pedig — úgy mond — »ők magok még polgári iskolát sem végeztek, hanem a négy elemi osztály tanulmányai, tehát az írás, olvasás és számolás négy alapművelete homályos (!) ismerete után a képezdei tanfolyamot végezték.«

Már hogy ennek első része jogosan kinek szólhat, azt Hochrein Lajos K. ur is bajosan tádná megmondani, de az utóbbi állítását illetőleg figyelmeztetjük, hogy tekintse meg a népiskolák, polgári iskolák és tanítóképezdek ujtanterveit (egy könyvben olvasható mind a három) és meg fog gyászódni, hogy nincs oly nagy különbség azon ismertek között, a melylyel egy elemi s egy polgári iskolai tanítónak birnia kell, ami nagyon is természetes, minthogy a polgári iskola sem egyéb — s azt már cikkem elején megmondtam — mint népiskola, csakhogy ennek felső osztályait képezi.

Ha ennek dacára Hochrein Lajos K. ur középtanodai tanár akar maradni a polgári iskolában, ám legyen, nem akarjuk kedvét szegni, de ajánljuk mégis, hogy tekintsen körül fővárosi collegái között, találni fog ott egynehány, ismételjük egynehány tanférfiut, kik tudományukat és tanári címeket nem ily üres hencegéssel adják tudtul a világnak. Tanuljon tőlök, alkalmazkodják hozzájuk s ekkor a polgári iskola temetése nem lesz oly dicstelen. Végül H. L. K. urat saját érdeken figyelmeztetjük, hogy ne igen méregesse magát az elemi tanítókhöz, mert bizonyosan máskor is az fog kitűnni, hogy nagyon is alattok áll.

Nógrádi Lajos.

Szabad-e az elemi iskolában gépiességet használni?

A mai kor tanítói szeretik hangsúlyozni, hogy a gépiességtől a tanításban minden körülmény közt óvakodni kell. Ha a gépiesség alatt a gondolkodás nélkül való cselekvést értik, úgy föltétlenül egyet értek velök. De én azt hiszem, hogy gépiesség és gépiesség között különbséget lehet és kell tenni, és hogy van gépiesség, melyet a tanításnál alkalmazni nemcsak hasznos, de szükséges is.

Van gépiesség, melynek rendszerint minden kényelemszerető tanító hódol. Az ilyen tanító csak azért tanít, mert ellenkező esetben nem kapna fizetést. Igaz, hogy minden tanítónál ez egyike a főkokoknak, de azért nem az egyedüli. Az ily kényelemszerető tanító módszere hasonlít egy óra szerkezetéhez, melyet reggel szokott módon felhuznak s az a bizonyos számú órák elteltével magától megáll. Az e fajta tanító soha sem fogja növendékeit gondolkodókká nevelni, sőt inkább elbutítja azokat. Ezen gépiességet alkalmazni annyi, mint az iskolába járó gyermekeket szellemileg tönkre tenni.

Van azonban egy más neve a gépiességnek, melyet minden gondolkodó s előre törekvő tanító alkalmaz. Ezen gépiesség alkalmazása nélkül az elemi iskolában vajmi keveset érünk el! A helyesen alkalmazott gépiesség megkönnyíti a tanítást s abba életet önt. Alkalmazták azt Rousseau, Basedow és Pestalozzi is. Ezen férfiak módszere, valamint más ujitóké is, olyanok által, kik tulbuzgalmukban e férfiak ujitásait félreértették, elrontatott s ezek azok, kik az iskolából minden gépiességet kiakarnak küszöbölni.

A gépiességgel úgy vagyunk, mint a gőzerővel. Valamint a gőzerő gép nélkül haszontalanul elpárolag s viszont a gép gőzerő nélkül tétlenül áll: úgy gépiesség nélkül nem fog a gyermek kellő módon szellemileg erősödni. Iskola helyes gépiesség nélkül holttest, mozdony gőzerő nélkül.

Lássuk, mennyiben van joga a gépiességnek a tanításban?

Azon tanítót, ki a gépiesség iránt ellenszenvvel viseltetvén, az elemi tanítást holmi sokratikai beszélgetéssel kezdené meg: legalább a különcök közé kell sorozni. A gyermek értelmének előbb adni kell valamit; előbb fogalmakkal kell megismertetni s ezen fogalmakat mint azon anyagot kell tekinteni, melyet a gyermek a tanító vezetése alatt földolgozni tanul. Ennél fogva jó, ha a gyermek egyes mondatokat, melyek kül- vagy belszemléleten alapulnak, elő- és utánmondás által emlékezetükbe vésnek, melyhez a tanító további beszélgetését fűzvé, kifürkészi, mit értettek a gyermekek meg, mit nem.

Ez áll mindenekelőtt a beszéd- és értelemgyakorlatokról. Ha itt a gépiességet kerüljük, nem messzére jutunk. Hogyan tanult a gyermek 6 éves koráig beszélni? Nem történt ez pusztán gépies módon? Hová jutnánk, ha a gyermekek, mielőtt például a »hajó« szót ismeri, a hajóról kezdünk hosszadalmasan beszélni? Először adjunk s ha adtunk, vehetünk is.

A hangok, betűk, szóval az olvasás ismeretét, a gyermek tisztán gépies módon sajátítja el, anélkül, hogy a lélekölő a—b=ab stb. módszerének kellene hódolni. Sok tanító, természetesen ellensége minden gépiességnek, az olvasás tanításánál hosszas beszédbe és magyarázatba bocsátkozik s tanítványait mégis sokkal később képes az olvasás mesterségébe avatni, mint az, ki a megengedett gépiességet nem számüzi.

Ugyanigy vagyunk a szépírással is. Hisz az írás nem egyéb gépieségnél! Mi megmutatjuk a gyermekeknek a betűk alakját s a gyermekek utánírják.

A számolás tanításánál meg gépiességet említeni se merjünk, mert némelyek lesújtó haragjával találkozhatnánk. Pedig a számolási ügyesség nem más, mint számjegyek szemléltetése által sok gyakorlás útján elsajátított készség, melyre a gyermek, dacára azon tanító demonstratív eljárásának, ki a gépiességre még csak nem is gondolt s most mégis gépiessé lett, szert tett. Magyarazza a tanító órákig, hogy $8 \times 9 = 72$, ha alkalmazásra kerül a sor, a gyermek nem fogja lelkében azt a szépen magyarázott fejtegetést, hanem emlékezetét, azon emlékezetet segítségül hívni, melybe az egyszeregy gépies módon vésetett. Azonban félre ne magyarázzon senki! Ezzel nem azt akarom mondani, hogy csak gépiesen tanítsunk, hanem, hogy a gépiesség ott alkalmaztassék, hol anélkül, hogy a gyermek értelmének fejlődésére kárral volna használható.

A nyelvtan tanításánál, melynek a tantárgyak között kiváló helye van, szintén alkalmazandó a gépiesség. Elhibázott dolog az elemi tanodában a nyelvtan tanításánál a fősúlyt a szabályok pedans elsajátítására, szóval rendszeres nyelvtan tanítására fektetni. A gyermek, bármennyire magyarázzák is neki a szabályokat, nem igen hat a dolog mélyébe, mert az nagyon

elvon
tanító
tudja
tanító
értelm
megír
mind
szó-
megt
gen?
menn
ség a
hiba
mások
gulha
kétség
tanító
kivül
dett g
hány
ma b
hogy
magy
képes
nak,
város
rende
nevel
gus, e
cikket
kintet
érvek
Mi, a
honos
ellen:
dogul
vekber
olvasó

a mi

elvont. Bizonyítja ezt azon körülmény is, hogy a tanév elején majd minden tanító arról panaszkodik, hogy növendékei a nyelvtannak még elemeit sem tudják. Pedig tanulták! Az elemi iskola nyelvtan-tanítása az olvasás és írás tanításából kiindulva, helyesen hangsúlyozott olvasásból, az olvasottaknak értelmesen elmondásából, egy egyszerű levél, számla vagy e fajta dolog megírásából áll. Hogy ezt a tanuló elérje, gyakorolni kell; a gyakorlás pedig mindig bizonyos fokú gépiességet feltételez. Gyakorolni kell a növendéket a szó- és írásbeli gondolkifejezésben, hogy helyesen gondolkodni és beszélni megtanuljon. Aztán egyes verseknek beemlézése nem alapszik-e a gépiességen? Addig ismétli a gyermek, míg el tudja mondani. Pedig ezen gépiesség mennyire erősíti az emlékezőtehetséget, csiszolja az értelmet!

Az eddig mondottakból kitűnik, hogy a helyesen alkalmazott gépiesség az elemi iskolában nélkülözhetlen. De azt egyenlő mértékben alkalmazni hiba volna. Minden a gyermek egyéniségétől függ; egyiknél több kell, másiknál kevesebb. Vannak gyermekek, kikkel csakis gépies módon boldogulhat a tanító, ha csak tüdejét nem akarja föláldozni.

Hogy a gépiességtől való idegenkedés némely tanítót már sirba vitt, kétségen kivüli. Minden tanítási óra a tanítóra nézve beszélgetési óra. Azon tanító pedig, ki a gépiességet igénybe nem veszi, hamar kidől, ha csak rendkívül erős szervezettel nincs megáldva, mi pedig nem történik a megengedett gépiesség alkalmazásánál. Nézzünk csak körül a főváros tanítónői között, hányat látunk, kik 2—3 évvel ezelőtt még teljes egészségnek örvendek s ma beteges színben köhécselve, tanítanak. A képezdében úgy tanulták tán, hogy csak mindent töviről hegyire magyarázni s ismét magyarázni, s a sok magyarázat által ugy belejönnek a beszédbe, hogy a gyermekek nem is képesek gondolatban követni.

A gépiességről itt elmondottak különösen falusi iskolákra vonatkoznak, hol a gyermekek értelmi fejlettsége sokkal alantabb fokú mint a városokban; de azért áll ez többé-kevésbé a városiakra nézve is.

Ha már most ezen elvek mellett a tanító valamely jól átgondolt és rendezett tanterv szerint dolgozik, célját: növendékeit gondolkodó emberekké nevelni, minden bizonynyal eléri.

Budapest, 1878. november 18.

Közli: **Boglári.**

L a p s z e m l e.

Dr. Tavasi Lajos, a kitűnő s minden ízében magyar paedagogus, ezelőtt három évvel irt az iskolai takarékpénztárakról egy igen becses cikket s beküldé azt a »**Polgári Iskola**« akkori szerkesztőjének. E sok tekintetben tanulságos és az iskolai takarékpénztárak ellen megcáfolhatatlan érveket tartalmazó cikket a nevezett lap csak a múlt hónapban közölte. Mi, a kik kezdettől fogva ellene voltunk az iskolai takarékpénztárak meghonosításának, s nem egyszer irtunk e lapokban s egyebütt is e divat-cikk ellen: hasznos szolgálatot vélünk tenni a nevelés ügyének, midőn a megboldogult Tavasinak az iskolai takarékpénztárakra vonatkozó, eszmék- és érvekben egyaránt gazdag cikkét — ha csak tömött kivonatban is — lapunk olvasóival megismertetjük.

»Kimondom — írja Tavasi — már előre is, nyíltan és őszintén — a mi tulajdonképen csak értekezésem vége kellene, hogy legyen — kimon-

dom már bevezetőleg s előre, hogy én az iskolai takarékpénztárakat nevelésileg nem helyeslem, elkárhoztatom.

Ezen eszme — ha ugyan eszme — a kor betegségének a szüleménye.

Gyengéje az embernek, hogy a bajt, a melyben ő maga sanylik, másban is szereti látni s hogy az orvoslást, a melyet bajának elhárítására ő maga használni s alkalmazni kénytelen, szereti, ha azt más is megkísérelve használja s alkalmazza. A maga szegénységén, a melyet netalán ő maga pazarlása s meggondolatlan gazdálkodása okozott, ha belátja, hogy csak józan takarékoság által segíthet, nossza-rajta, azt vallja, hogy az universal-orvosság, ezt kell használnia boldog- és boldogtalannak, nagykorúnak és gyermeknek, testületnek és egyénnek, államnak és iskolának — egyaránt.

Eszembe jó a régi adoma: »haec medicina est tantum pro hungaris« — de — non pro pueris, eominus pro infantibus — teszem hozzá én.

Csehül vagyunk, avagy inkább törökül, azt lehetne mondanunk most, nincs pénzünk! alig van hitelünk! rajta hát, gazdálkodjunk jobban, takarékoskodjunk; a hazai ezernyi takarékpénztáron kívül, takarékpénztári intézetté vállljék minden község, minden család s még maga a gyermekek s az ifjak nevelő- s képző-helye is, az iskola. Pénzbetevő legyen minden gyermek s minden nagyobb tanuló, s takarékosági könyvvezetővé minden falusi s elemi tanító s nevelő, sőt magának a középtanodáknak minden oktatója és tanára, tegyük — ha lehet, az egész hazát egy nagy takarékpénztári intézetté s a nemzet valamennyi egyénjét betevőkké! Hajh! hegyen, völgyön, rónán lesz pénz elég, kifizetjük az adóságokat s még gazdagokká is leszünk.

Ne téveszszük össze a dolgokat s a teendőket s ne eszközöltessük mások által azt, a mi tulajdonképen csak nekünk, a felserdültek, a nagykorúnak a tiszte és teendője.

Nem vallom én ezzel, hogy csak mi takarékoskodjunk, s hogy a fiatalság, a gyermek bátran költskezhessen és pazarolhasson. Ments Isten. Ha takarékos vagyok én, fiam és tanítványom is azzá lesz, de nem szükség még azért az ő számára takarékpénztárat nyitni s annak őt is tagjává tenni. Tanulni fog ő s tanuljon is, az én példámon, az én tanításomból. S ha nem tanul, fogadom hogy tanulni fog egykoron a saját maga kárán — a minthogy a példaszó szerint is, leginkább így tanul a magyar ember.

Itt hát mindenesetre életkor- és feladatesere van. A felnőttek, a nagykorúak, az önálló szüle és polgár gyakorlati teendőjét, gyermekekre alkalmazzuk s ruházzuk, a minthogy ezt a mai korban sok egyébvel is teszszük és élvezetül nyújtjuk, kínáljuk s engedjük a gyermeknek azt, a mi még nem neki való, s ez a hiba.

Garay költőnk, Háry Jánosa szerint: »pénz nem való gyermeknek!«

Gyermek, növendék, tanítvány, nőjön, serdüljön s fejlődjék lélekben s erőben tanítás és tanulás, példa és eszme, de még nem tettleges kiviteli gyakorlatnak a nyomán. Megjő majd az ő kora is, s akkor ténylegesítse aztán azt, a mit elméletileg s példa útján tanult.

Különben jó volna már a kis gyermekből is, s a fiu és leánykából egy-egy kis mesterembert és gazdát, egy-egy kis szakképes gazdasszonyt vagy varrónőt sat. csinálni, — szegre akasztani az iskolát s gyermekek által gyakorlati üzletet nyittatni. Ez mind gyakorlatibb és haszonhajtóbb volna — nemde, a pusztá iskolai s elméleti nevelés — tanításnál.

Már pedig ezt nem teszszük, ugy-e bár? S miért nem? Mert nem akarjuk beszüntetni s nem akarjuk szellemi feladatától feloldani, nem akar-

hatjuk a gyermektől megvonni az iskolát, sem nem akarhatunk még az iskolából sem könyvkötő, sem esztergályos, sem asztalos, kerék- s bármely egyebet gyártó nyereszkeskedő műhelyt csinálni.

A mi kis kertészkeskedés, virágtenyésztés és gyümölcsfa-oltás, selyembogár körüli babrálgatás és méhre való felvigyázat s több efféle az iskola mellett előfordul, az is tulajdonképen nem üzlet még, hanem csak szemléltető tanítás. Ebben a gyermeknek még semmi saját s tulajdon része nincsen s ne is legyen, — mert ő maga is még csak másnak, azaz szüleinek a sajátja.

Krajczárt, ha ajándékba kap, vagy talál, azzal hogy mit tegyen? tanítsa meg arra szülője. S az okos és takarékos szüle tanítja is, hogy mint tegye e kis krajcárt buxli-ba, perselybe, a fazékastól egy más krajcáron vett takarékcserépbe, s mint lesz ebből idővel, többet meg többet hozzá téve, sok krajcár s mint vehet magának azon kedve szerinti játékszer vagy képes könyvecskét; vagy megtanítandja e mellett jótékonyására, hogy milyen boldog lehet ő, ha ő maga krajcárját valamely szegénynek, koldus vagy egyébként szánalmas szerencsétlennek adhatandja vagy szánhatandja valamely jótékony célra.

De meg a szüle maga arra is birhatja gyermekét, hogy a néhány krajcárját, ha pl. százig, tehát egy forintig meggyül, beteszi a takarékpénztárba és év mulva majd új hat krajcárt fiadzik a forintja.

Az ily példázgató vezetgetés a szüle, nem pedig az iskola, nem a tanító dolga.

Tanítóé a tanítás, nevelőé a nevelés — már mint maga a szó is mondja, elégedjünk meg ezzel, s ne cseréljük fel, ne téveszszük össze a szerepeket.

Az iskola, a tanító vezérlete alatt, igaz, kell hogy minden jóra, minden erénynek a tiszteletére és követésére s szintugy minden rosznak, minden hiba- és bűnnek kerülésére tanítsa, nevelje és vezérelje gyermekeit s növendékeit, de még nem annyira a gyakorlat, az élet ténylegesítése, mint inkább az elmélet, az eszme utján. Az iskola — hogy ugy fejezem ki magamat, — nem élet még, hanem csak előkészítés az életre.

Mondjuk s mondhatjuk, hogy az iskola ideális intézet, magának az emberi társadalomnak és az emberiségnek idealismusa. Az ész és a nemesítendő szívnek temploma az, ahol a jót, a szépet s az igazat megismerni, megérteni s tisztelni tanuljuk, hogy mint kelljen azt későbbben magában az életben, követnünk. — Mert hisz különben akár a templomot s az egyházat is takarékpénztári társasággá, egyletté és intézetté változtathatnók át, s az istentisztelet, akár pénztiszteletté is lehetne.

Csak az kellene még imez ugy is anyagi körünkben, hogy az aranynak ekkora híjában aranyimádókká legyünk!

Az anyagiságra való vezérlés megrontja a lelket s igy a gyermek lelkét is a pénzgyűjtésnek gyakorlati vágya és nyereszkeskedő elhelyezése. Kapzsiság, irigység, lélek és szív-mételyezésnek — és sok egyéb bűnnek a szülő anyja a korán és a gyermeknél helytelenül alkalmazott nyilvános pénztakarékoskodás. És pedig annyival inkább, miután természeténél fogva ugyis majdnem minden gyermek önző és önhaszon-vágyó. Sok — és netalán a gyermekek legtöbbször, épen az ellenkezőre kell tanítani, az u. n. kedélyességre, hogy megoszsa még falatka vajjas kenyerét is, épen ugy mint játékszerét mással, ki arra nálánál netalán még inkább szorul, vagy a kinek

abban épügy játékszórakozási kedve telnek. Az önzés legyőzése, az igenis cél a gyermeknél, de az önzésnek, az önvágy- s az egyedül önbirhatnamság ápolása, érvényesítése és erősítése kerülendő, sőt kiirtandó.

A gondos és gyöngéd anyácska, mikor tejes zsemlyét, gyümölcsöt vagy cukorfalatkát ad a gyermeknek, már akkor — s igen helyesen arra szolítgatja és tanítgatja: »adjál szivecském, kérlek, nekem is, hadd papáljak én is; adjál kis testvérednek, adjál játszótársadnak, adjál a madárkának meg a cicusnak s a csucsinak is stb.« Ez a kedélyességre, a vagyon megosztására, a másnak segítészésére, a jótékonságnak gyakorlására, az önzésnek — mely minden rosznak kutfeje — legyőzésére való tanítás, nevelés és példázgatás. És épen az ilyen gyermek, a ki holmiját, ugyszólván vagyonát megosztja, annak bizonyítja be a jó anyácska, hogy csak annyival többet kap és nyer, mert nem csak hogy visszaadja s kínálgatja néki édes anyja azt, a mit a gyermek vele és már sokkal megosztott, hanem jutalmul még meg is bőviti s tetézi. Ez nevelés, így tanít és nevel az anya.

De mi az iskolában már máskép tanítsunk; hogy im e krajcár a tied. becsüld meg, ird be vagy beírom én a könyvecskédbe ez sajátod, ehhez rakjál még 99-szer annyit s nyerni fogsz rajta, s gazdagabb leszel.

Erre tanítva gyermeket — ki egyébiránt csak a jelennek él s a jövőt felfogni alig képes — mi ismét pädagogikai tapasztaláson alapuló elv vagy meggyőződés — azon töri most a fejét, hol s hogyan teremtsen ő az egy krajezárhoz még 99-et elő? Az előteremthetésnek, nem akarom gyanusításból mondani, de van biz annak tilos útja — módja is. A gyermek az önvagyont, a birtok kizárólagos sajátosságát még nem ismeri, ő még mindenben communista, veheti tehát a második krajeárt — ha ugyanis arra tanítgatják és unszolva szolítottatják, hogy csak gyűjtsön s takarékoskodjék tovább is és azt versenyezve pajtásával el is akarja érni — veheti mondom a 2-ik krajezárt az édes apja nyitva maradt fiókjából, a 3-ikat az édes mama iskátulyájából, a 4-iket testvérjétől, az 5-ikért tán rászedheti játszótársát vagy szert igyekszik reá tenni nyerészkedésből sat. sat. célja lévén a 100 krajeárnak mentül előbbi s mentül bizonyosabb összegyűjtése. Mennyi tilos kapu nyílik itt meg a birtokvágy s önzés kielégítésére.

Hiába tanítgatjuk s mondogatjuk aztán az ötödik parancsolatot, hogy »ne lopj.« Az önzőnél a lopás csak elvevés — mintegy a közösből — mert mondám már, hogy a gyermek mind communista, — a család csak conventionalis jogcímű szerzése az ügyesebbnek az ügyetlentől, a találás meg épen csak birtokba vevése a »res nullius«-nak. Találtam. — azt mondja a gyermek még arrais, a mit különben elcsenésnek vagy lopásnak nevezünk. Nehéz a gyermekkel a birtok jogosságát, a tulajdont megértetni, hogy azt szent tiszteletben tartsa, ennek helyes megértése, az enyém és tiednek felismerése, már is nevelési baladás.

Igen, de azt mondják, hogy a gyermeknek magának is van szerzeménye és keresménye s hogy az ő krajcárja nem csak az, a melyet édes szüleje, nagybátyja, rokona, keresztapja sat.-tól ajándékba u. m. curatióra kapott, hanem az is, a melyet maga munkájának jutalmaztatása által szerzett és keresett, s hogy ezt hiábavalóságokra s hitvány csemegére el ne költögesse — arra való az iskolai gyermeki takarékpénztár. Mert hiszen végre »csak a gyermeknek is kell kereseti forrást nyitni, hadd tanulja meg szeretni a munkát, megbecsülni a keresményt újból szerzési tőkének tekinteni.«

Helyes. Hahogy ez a keresmény ismét és tulajdonképen a szüle vagyona nem volna, a kie a gyermek is. Vagy ha a jó szüle maga is nem tanítaná s nem vezetné gyermekét arra, hogy e pénzeckéjét összegyűjti,

vagy hogy vétet vele és vesz rajta neki valamit, a mire a gyermeknek a legnagyobb szüksége legyen, vagy a miben leginkább kedve telik, a min s a miből legtöbbet tanulhat.

Belgiumban, a sok gyárnak hazájában, hol még a kis gyermeknek is már oly munkát tudnak adni, a melyet jogosan és méltán megfizethetnek pénzzel, — ott megengedhetem, hogy a gyermeknek magának is lehet valami csekély szerzeménye s hogy a szüle megengedheti s hogy az iskola meg eszközli, hogy a gyermeknek a megtarítandó vagy megtakarított keresménye, u. n. takarékpénztárba rakassék be megőrzésül és kamatozásul. Azt igenis, megengedem, hogy megeshetik Belgiumban, — mely Európának nagyszerű gyárország, s megeshetnek talán Angliában is, hol hasonlóképen sok gyár, melyben apró gyermekmunkás is kell és van. Ezen országokban igenis, ha — mint mondám, a szüle, mely a főható és a főtekintély a gyermek felett, megengedi s beleegyez s ha még a hatóság s az állam is megengedi, hogy e gyermekek, iskoláztatásuk megrövidítésével, vagy netalán még testi fejlődésük elhanyagolása és sokszor nyomorékká és bénákká lehetőségük mellett — több órára gyárakba járjanak gépi munkások- és napszámosokul.

Nem vagyunk mi magyarok még annyira.

S ugyanazért lehet Belgium vagy Angliában valami jó, a mi azért nálunk még nem az; s megfordítva, lehet nálunk is, népünk s nemzetünk-nél valami jó, vagy valami rossz, a miből még nem következik, hogy az másutt is ugyancsak jó vagy rossz legyen.

Főfőképen a nevelésben nem mindig jó, sőt káros a vak utánzás.

Hagyjuk tehát Belgiumot, hagyjuk Angliát haladni a maga útján, s mi is haladjunk, emberileg ugyan, de magyarországi uton.

(Vége köv.)

Pár szó „Kalauzom“*) érdekében.

Azon szemlére, melyet Kalauzom fölött az egi »Irodalmi szemle« hasábjain (1878. aug. 1.) Békesi ur tartott, rá nézve legméltóbb s teljesen kielégítő válasz volna Csokonayval viszonznom:

»Gyakran rugást ejt a számár

»Becsületes személyen.

De a t. Közönségnek, melyet B. minden áron félre vezetni törekedett, s mely mégis az irodalom, a közművelődés munkásait csak jobban tudja becsülni s méltatni, mint némely vad zseni ezt tenni képes vagy tenni szokta, — más hangu s bővebb nyilatkozattal tartozom nevezett munkám védelme körül B. ellenében.

Kalauzomat már annak előszavában úgy kívántam s kívánom most is tekinteteni, mint »általános kulcsot a műveltség magyar forrásaihoz, a magyar irodalom minden szakbeli termékeihez« s (a Népművelők lapja szerint) mint »szövétneki lán- got, mely a magyar irodalom összes termékeit, kezdettől korunkig, bevilágítja, s minden műveltségre törekvő magyarnak lehetővé, sőt könnyűvé teszi, hogy — ha idegen nyelvnek birtokában nem volnais — magát teljesen kiképezze s mellett a világ bármely nemzetével vetélkedő szép olvasmányokban gyönyörködjék.«

*) Lásd ismertetését Népn. lapja 1878. apr. 13.

És ez ama szempont, melyre emelkednie kell mindazoknak, kik főnforgó munkám felől helyes, méltányos, a hazai nevelés s közművelődés érdekeivel összhangzó ítéletet akarnak.

E nézpontról ítélte azt meg nemcsak a Népnevelők lapja (Lásd az idézett helyet), hanem a Pesti napló is: »Nagy szorgalommal egybeállított munka, mely címének teljesen megfelel«; a Hon: »A mű ugynevezett kézi (felütő-) könyv gyanánt czélszerűen használható«; a Budapest: »Nem tagadhatjuk meg a munkától a célszerű berendezést, mely lehetővé teszi az összes magyar irodalom termékeit gyorsan áttekinteni«; a Magyar korona: mely a Kalauz fontosságáról a közművelődés előmozdítására teljes elismeréssel nyilatkozott.

Fájdalom, némely tudóska máshol kereste a Kalauz súlypontját. Az igazít vagy nem érte föl — a törpe, vagy nem akart róla tudni, érdekeivel ellenkezni vélvén azt. Ezek sorába tartozik Békési ur.

Ő is, a helyett, hogy a könyvnek tagadható ugyan, de el nem vitatható életrevalóságát, hasznavehetőségét, a magyar közművelődésre országos fontosságát vizsgálná, — inkább aprólékoskodik, piszkálódik, pedantkodik.

Hol azt kérdezi: miért nincs meg a Kalauzban a Münchener codex kalendáriuma? — Peer codex csiziója? — ifj. Szinyeyinek irodalom-történet irásunk-története? Hol pedig az onak a főn: miért a »Márki-irodalom« teljesen fölveve, még a kéziratok is? (Persze a »Békési-irodalmat kellett volna inkább a helyett fölvennem. De ki tehet róla, ha Diogenes lámpájával sem találtam. No majd ha lesz, t. i. valami Márki Sándora találkozik a békési irodalomnak is, ki annak íróit összegyűjti, mint már találkozott a biharinak, — akkor, ha Isten éltet, fölveszem a Békési-irodalmat is.) Már most ki tegyen eleget ily ellenmondó kívánatoknak? S ha még csak olyat kérdezne, a mi valóban hiányzik a Kalauzból! de mikor a már bennlevőt is, mint hiányzót kérdezi. Péld. »Kármán Urániája« (72—73. l. vastag betűvel); »Kis lap« (197. l. ritkított betűvel).

A munkák nem szerént osztályozásánál úgy keresi kákn a csomót: »Felelet a Mondolatra, ha abból valaha csak két sort olvasott volna (már t. i. Márki ur), nem sorozza az irodalom történetiek közé« (Nincs is az oda sorozva tudós tanár ur, hanem van a nyelvújításiak közé; hol áll a »Mondolat« is. Lám, lám: mire alapítja most már »lelkiismeretes« és épen nem »fölületes«, de igenis »alapos« ítéletét, mely szerént én »csak két sort« sem olvastam a »feleletből a Mondolatra«?). — Továbbá a fölött »de lana caprina«-skodik B.: vajjon Madách »Ember tragoediája« színmű-e? — Katona »Bánk-bánja« szomorú-játék-e? — Gvadányi »Falusi notáriusának utazása« népies hőskötemény-e?

Kalauzom ezen helyénél: »A XIII. század vége felé pedig magok egyházi férfiak közül némelyek épen trágár énekeket hallgattak; sőt az egyházban világias énekeket zengettek« B. azt kérdezi nagy farizees képpel: »Nem volna szives Márki ur forrását idézni! Különösen arra a »trágár« és »világias« jelzőkre nézve«. De hogy nem, teljes készséggel! mintha bizony a történeti dolgokat ujjunkból szopnók. Ott van mindjárt irodalom-történetünk ABC-je Ferenczy Jakab Zsigmondtól 1854-ből. Ott van ennek 27. lapja, e lapon az 1279-ki budazsinat végzeménye. Itt megtalálhatja B. ur, a mit annyi bátorsággal kéri

dez. Csak azt csodálom, hogy ez ABC-re nekem épen akkor kell őt tanítanom, midőn ő akart engem oktatni. Habeat sibi.

Hasonló vagy még nagyobb farizeusságra mutat ama mesteri szemforgatás, melylyel B. a következő kalauzi helyet kíséri: »Jele« mondok én (míg ő zárjál között: »figyelj, nyájas olvasó, ilyet még nem irtak, mióta az ember logice gondolkodik) — »hogy már akkor (t. i. midőn nyomda-föltalás után legott naptárakat is nyomtak nálunk) mintegy második szentírásul tekintette azokat a nép, valamint tekinti mai napig folyvást . . .« »Pedig ez így van megíva Márki Dr. ur által a Kalauz 188. lapján«, — teszi hozzá B. ur. Már a biz úgy van megírva, ha még annyiszor és még olyan hangosan csapkodja is össze tenyereit s verdesi mellét Békesi ur. De hát mi különöset talál e pár mondatban »logice« gondolkodó ész? A szentírás van lealacsonyítva, vagy a naptár fölmagasztalva? Sem egyik, sem másik; mindkettő marad, a mi volt eleitől fogva.

Mennyire kapaszkodik B. ur a legkisebb csekélységekbe, kiteszik abból, hogy utoljára már ilyeneket is fölhoz: »első Árpádtól az utolsóig« s oda teszi zárjel közé: »az első Árpádtól... Végre: »Azonkívül az interpunctioban sem igen erős a tudor ur.« (a mi ezt illeti, reménylem, jelen iratom olvasása után nem lesz oka B. urnak panaszkodni).

Szóval: B. ur tollát, még ott is, hol igaza van, kicsinyeskedés, házsártoskodás, nevetséges önzés és nem a közjó érdeke vezérli; míg végre oda sülyed, hova — tudja hogy önméltóságát érző ember nem követheti.

Budapest, 1878. nov. 18.

Márki József, tdr.

Egyleti élet.

(H. A.) A III. egyetemes tanítógyűlésből kiküldött végrehajtó bizottság f. hó 17-én d. e. 10 óraker ülést tartott Péterfy Sándor elnökle alatt, melyen olvastatott a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz nyújtandó folyamodvány, melyben a miniszter felkéretik arra, hogy keresné meg a hadügyminiszteriumot 1) az 1868-ik XL. t. c. 27. §-ának érvényben tartása tárgyában; 2) hogy a hadparancsnokságok tudomást vegyenek arról, hogy a szünidő július és augusztus hónapokban tartatik meg; 3) hogy utasítaná a tanfelügyelőségek útján a tanítóképzőintézeti igazgatókat, hogy a »képezdés« szó helyett mindenkor tanítójelölt kifejezés használtassék a bizonyítványokban, minthogy a sorozó bizottságok a képezdészeket nem tekintik tanítójelölteknek s így rájuk az 1868. XL. t. c. 27. §. nem alkalmaztatik. — Ezután Seligmann, Lederer, Schön és Zsengeriből álló bizottság küldetett ki az egyetemes gyűlés által a zsidó tanítók sorsának javítása tárgyában hozott javaslo határozatok felterjesztése illetve végrehajtásának kieszközlése tárgyában. A tanítói-szövetség létesítése tárgyában Somlyai József, mint megbizott referens. jelenti, hogy az aradvidéki tanítóegyesület által kidolgozott tervezet szellemében a javaslattal elkészült és azt a legközelebbi gyűlés elé terjesztendi. Erre vonatkozólag elnöklő Péterfy Sándor felhozza, hogy a szövetségben megindult mozgalom gondolkozóvá tette és a vidéki egyesületek kebelében egyeseknek a fővárosi tanítók iránti bizalmatlanságából kifolyó izgatása olyan

mozgalmat keltett, mely óvatos, tapintatos eljárásra int, ha csak az ügyet elejteni nem akarjuk; ugyanazért azon nézetben van, hogy egy kis halasztás nem fog bennünket a céltól elűtni, hanem elősegíti az ügy tisztázását. Az alapszabályok el lesznek készítve és a miniszterium elé terjesztetnek jóváhagyás vegett, mivel e nélkül szövetségi gyűlést nem lehetne megtartani.

Az első gyűlésnek majd jogában áll az egyes pontok esetleges módosítását indítványozni. A gyűlés nagy megütközéssel utasítja vissza a »Kélet« 194. számában koholt gyanúsításokat, melyek csak arra irányozvák, hogy minden jóakaratot, minden buzgalmat rágalmozó gyanúsításokkal és pizskolodásokkal elfojtsanak. Hangsúlyozza, hogy a vidéki egyesületekre semminemű pressiót nem gyakoroltunk és ez nincs is szándékunkban, és hogy erről a vidéki egyesületeket csattanós bizonyítékokkal meggyőzzük: határozatba ment, miszerint az első szövetségi gyűlés vidéken tartassék meg. Ebből meggyőződhetnek majd, hogy a fővárosi testület a vidékiek ellen soha semmit sem tervezett, míg velük együtt, a jó ügy érdekében, kezét fogva minden, a tanügy és a tanítói kar javára irányzott törekvés támogatására kész.

A fővárosi tanítók nyugdíjazásának ügye.

A budapesti tanítótestület rendkívüli közgyűlést tartott (f. hó 17-én; tárgyát a fővárosi tanítók nyugdíjazásának ügye képezte. Barezen János, elnök, 11 órakor a gyűlést megnyitván, felhívta a jelenlevőket, adjanak véleményt az iránt, mily lépéseket tartanak leginkább célhoz vezetőnek, hogy a főváros néptanítói ne 40, mint ezt a készülőben levő hatósági javaslat célozza, hanem 30, esetleg 35 évi szolgálat után nyugdíjaztassanak hasonlóan a középiskolai tanárokkal s a főváros többi tisztviselőivel? A tárgyalás folyamán felmerült nézetek abban összponosultak, hogy itt a lehető leggyorsabban kell intézkedni s kimutatni, hogy a népiskolák tanítói ép oly joggal követelhetik meg a 30 évi szolgálat után való nyugdíjaztatást, mint a mily joggal e kedvezményt a középiskolai tanároknak s a főváros többi tisztviselőinek megadják. Steiner István és Tanos Imre e célból egy bizottság kiküldését hozták javaslatba. Trájtler Károly a budai tanítóegyletnek e tárgyban készített előterjesztését olvasta fel, mely általános helyesléssel fogadtatott. Hozzászóltak még a tárgyhoz: Kálnay N., Csökey J., Zsengeri S., Gyulányi A., Viszolay J., Göndöcs L., Sretvizer L., Murányi K. és Hönigsfeld. A Kimondta ezekután az elnök a határozatot, melyszerint a budapesti tanítótestület a 30 évi szolgálat után járó nyugdíj ügyében sietősen lépéseket tesz s e célból 21 tagból álló bizottságot küld ki, melynek feladatává teszi illetékes helyen megtenni mielőbb a lépéseket, hogy a fővárosi tanügy s ezzel a tanítók érdekei ne veszélyeztessenek. A bizottságba a következő tagok választattak be: Barezen János, Tanos Imre, Steiner István, Trájtler Károly, Fuchs Ferenc, Göndöcs Lajos, Gyulányi Adolf, Fettich Ferenc, Fettich Károly, Lakits Vendel, Somlyai József, Jeny József, Mayer Ferenc, Kálnay Nándor, Csökey János, Orley János, Wehner Gyula, Rákóczy Lajos, Clauser Vitályos, Zsengeri Samu és Sretvizer Lajos. — A szép számmal látogatott közgyűlés déli 12 órakor véget ért.

A 21-es bizottság nov. 21. d. u. 5 órakor Barezen János elnöklete alatt ismét ülést tartván, elhatározta, hogy a 30 évi szolgálat után járó nyugdíj tárgyában a főváros tanácsához kérvényt intéz, melyet küldöttségileg fog a polgármesternek átnyújtani, ezenkívül memorandumot szerkeszt e tárgyban,

melyet számos példányban kinyomat s a városi képviselők közt széteszt. A folyamodvány szerkesztésével Vajdafi Gusztáv, Trájtler Károly és Steiner István bizattak meg. A kérvény megvitatása szombat este megtörténvén, annak a tanfelügyelő ur vezetése mellett a polgármester urhoz való benyújtása határoztatott.

Az Eötvös-naptárra előfizettek:

Nagy Sándor ur ivén: Bedő Lajosné és Őrsy Péter Karczagról, Tóth József tanfelügyelő Budapestről, Hönigsfeld Adolf Budapestről. Hönigsfeld Adolfné urhölgy ivén: Lehr Márton, Rozmanith Vilmos, Lampits Péter, Lehr József, Braun Jónás, Fáy Samu Budapestről. Garamy Rikárd ur ivén: Baranyay Ödön, Henszlmann Kálmán, Perlaky Elek, Báthory Nándor, Karagyéna Mihály, Krisz Ferencz, Lintner Lajos, Ney Ferencz, Schmidt Sándor, Tölgyi Gyula Budapestről. Krammer Gustáv Budapestről, Wiener Péter Bajáról 10 példányra. Losonczy Alajos ur ivén: Györgyössy Rudolf, Preisinger József, Gyulay István (2 péld.) Katona István, Gellér János, Nagy József, Millig József, Somogyi Agost, Németh Károly, Graszl János, Márai Mátyás, Edelsbacher Imre, Turcsányi Gizela, Hirschmann Vilmos, Kopf Zsuzsánna Aradról. Szilágyi György Világosról (2 példányra). Mallár Imre M.-Pécskáról, Hajabács László Gyorokról.

V e g y e s e k.

== Népevelők Lapja előfizetői 1878-ban. (Folyt.) 101. Állami népiskola, Piski. 102. Polgári olvasóköri, Nagy-Károly. 103. Állami népiskola, Csabrendek. 104. Gaál Károly, Illyefalva. 105. Mega Jakab, Dobsina. 106. Eifert Henrik, Sár-Szt-Lőrincz. 107. Péczely György, Nagy-Dorogh. 108. Hofecker Ferenc, Buda. 109. Szöcs András szeretetházi igazgató, Budapest. 110. Gáspár János tanfelügyelő, Nagy-Enyed. 111. Muraszombati járási tanítói kör, Domokosfa. 112. Mátyás Endre, Lébény-Szent-Miklós. 113. Sipos Elek, Komárom. 114. Gaál Károly, Illyefalva. 115. Hubcsik József, Kassa. 116. Czeizel József, Kis-Pretény. 117. Orley János, Budapest. Nádor szálloda, Pécs. 118. Vargha József, Derekegyháza. 119. Dück Lujza, Budapest. 120. Máchik Gyula, Kóta. 121. Kajetán Lipótné, Temesvár. 122. Németh Lajos, B-Csaba. 123. Velösy Lipót, Budapest. 124. Weinberger Alajos, Budapest. 125. Ref. tanítói kar, Török-Szt-Miklós. 126. Fehér Antal, Csákány. 127. Állami népiskola, Deésakna. 128. Pápváros és vidéki tanítóegylet, Pápa. 129. Polgáriskola, Zala-Egerszeg. 130. Bosinger Márton, Nádudvar. 131. Állami népiskola, Kupsinez. 132. Banka Vazul, Nagy-Abony. 133. Bogyó Sándor, Nagy-Abony. 134. Böszörményi Mihály, Kecske-mét. 135. Braun Jónás, Békés-Csaba. 136. Baum Fülöp, Veszprém. 137. Tanítóegylet, Czegléd. 138. Csiszér Pető, Csik-Szép viz. 139. Csizmadia Pál, Acsád. 140. Fischer Mór, Nádudvar. 131. Friedmann A., Breznóbánya. 142. Funk Ignác, Anarez. 143. Goldberg Maier, Heves. 144. Grünbaum Mór, Rajka. 145. Grünhut Adolf, Szemes. 146. Guoth Károly, B-Füred. 147. Hegedüs István, Boldogasszonyfa. 148. Herbst I. F., Selmebánya. 149. Hermann János, Gotsa. 150. Hofer Ferenc, Buda. 151. Horváth Lajos, Kassa. Ifjusági kör, Modor. 152. Izr. tanítótestület, Szentes. 153. Kalmár Károly, Szák. 155. Király Antal, Tállya. 156. Király Ernő, Budapest. 157. Kovács Andor, Pilis. 159. Kovács Gyula, Tápió-Szele. 159. Közs. elemi népiskola Szilágy-Somlyó. 160. Községi népiskola, Keszthely. 161. Löbl Hermann, Uj-Szivatz. 162. Lovass Gyula, Csurgó

163. Marákovics Imre, Farkasfa. 164. Mindszenti Péter, Tarnóca. 165. Névy Gyula, Majsa. 166. Tanítóegylet, Ó-Kanizsa. 167. Polyák Mátyás, Csáktornya. 168. Paulovics Alajos, Nagy-Perkál. 169. Reling Mátyás, Modor. 170. Rozsics Sándor, Pécs. 171. Rossinszky Gusztáv, Kis-Csepete. 172. Sáringer Károly, Szerdahely. 173. Schmidt Bertalan, Akna-Sugata. 174. Schneider János, Budapest. 175. Schuster Emma, Budapest. 176. Szabó Ferenc, Deés. 177. Szász Lajos, Battonya. 178. Ev. tanári kör, Székely-Udvarhely. 179. Tanfi Ferenc, Esztergom. 180. Agostai tanítókör, Nyíregyháza. 181. Tanúgybarátok társasköre, Komárom. 182. Winkler Vilmos, Érsekújvár. 183. Wolf Mihály, Pécs-Bányatelep. 184. Wolfgang Lajos, Miskolc. 185. Zádor Gyula, Sárosfa. 186. Biszкуп Lajos, Losonez. 187. Szij János, Komárom. 188. Leányiskola, Kis-Kun-Halás. 189. Tóth Mihály, Dány. 190. Mester István, telkes gazda, Tinnye. 191. Matyák János, Sobor. 192. Heidler Károly, Szuha. 193. Palkovics József, Budapest. 194. Pesznekker József, Martonvásár. 195. Bruck Lajos, Duna-Pentele. 196. Népkör, Zombor. 197. Steiner Vince, Zich. 198. Felső leányiskola, Keszthely. 199. Sz. Kereszturi könyvtár, Székely-Keresztur. 200. Mayer Miksa, Budapest.

(Folytatása következik.)

— **Az orsz. közoktatási tanács** váltakozó tagjaivá a közoktatási miniszter három év tartamára a következőket nevezte ki; 1. A classica és modern philologiai szakra: Dr. Greguss Agost egyetemi r. tanárt, Bartal Antal a tanárképezde gyakorló iskolájának igazgatóját, dr. Heinrich Gusztáv egyetemi r. tanárt, Szarvas Gábor gymnasiumi tanárt, Petrovich Ferenc gymnasiumi tanárt, és dr. Hofer Károly reáltanodai igazgatót. 2. A történeti, jogi s államtudományi szakra: Dr. Fraknói Vilmos nagyváradai kanonok és akadémia titkár, és dr. Cherwen Flóris gymnasiumi tanárt. 3. A geographiai és természetrajzi szakra: Dr. Hunfalvy Ján. egyetemi r. tanárt, dr. Margó Tivadar egyetemi r. tanárt és dr. Jurányi Lajos egyetemi r. tanárt. 4. A matematikai és physikai szakra: Dr. Thahn Károly egyetemi r. tanárt, Horváth Ignác müegyetemi tanárt, és Fölser István müegyetemi tanárt. 5. A bölcsészeti és paedagogiai szakra: Gyertyánffy István tanítóképezdei igazgató; Péterffy Sándor képezdei tanárt és Rostaházy Kálmán plébánost. 6. A művészeti szakra: Matolay Elek a nemzeti torna-intézet igazgatóját; Bartalus István tanító-képezdei zenetanárt; és Landau Alajos rajztanárt.

— **A budapest-fővárosi III. ker. el. népiskolai tanítótestületek** tagjainak. Hivatalunkkal járó, nemkülönb az ezen kívül levő sokoldalú elfoglaltságunk miatt, kénytelenek vagyunk mely sajnálkozásunk kifejezése mellett az iskolaszéki képviselői állásról lemondani. Fogadják t. kartársaink most, midőn ezen kitüntető tisztséget Önök kezébe visszateszszük. Ujlag is a bennünk helyezett s általunk mindenkor nagyra becsült kartársi bizalomért hálás köszönetünket, melylyel vagyunk Budapesten, 1878. november 26-án alázatos szolgálk **Gyulányi Adolf, Neiger Sándor, Schwarczkopf Antal.** — (Őszinte sajnálattal veszszük ugyan tisztelt kartársainknak az iskolaszéki tagságról történt lemondását, de igen természetesnek s indokoltnak találjuk ezt azon magatartás után, melyet a III. ker. iskolaszék, különösen néhány tagja annak, ugy az iskolaszék gyűlésein, mint azon kívül a tanítók iránt tanusit. Nem hiszszük, hogy legyen tanító a III. kerületben, ki a jelenlegi viszonyok közt iskolaszéki tagságot vállaljon. Szerkesztő.)

— **A III. egyetemes tanítógyűlés** kebeléből választott végrehajtó-bizottság f. évi dec. 8-án (vasárnap) délelőtt 10 órakor a cukor-utcai egyl. helyiségben gyűlést tart. Tárgy: a tanító-egyletek országos szövetsége alapszabály-tervezetének megvitatása.

— **A »Népnevelők pesti egylet«-nek** társadalmi szakosztálya a budapesti tanítók segélyegylete javára 1879. évi január első felében táncvigalmat rendez. A rendező-bizottság tiszteletbeli elnökévé Zichy Antal, alelnökévé a derék Schmidt M. Ferenc, alelnökévé Lakits Vendel, pénztárnokká Jablonszky Lajos, ellenőrré Ekker Antal, jegyzővé Kováts Ede választatott meg. Kivánjuk, hogy e jótékony célu mulatság iránt minden tanító, tanítónő és tanúgybarát meleg érdeklődést tanusitson, a mulatság sikerült s legalább is a mult évihez hasonló gazdag eredményü legyen. Ideje már, hogy a fővárosi tanítótestület a maga érdekében is tegyen valamit.

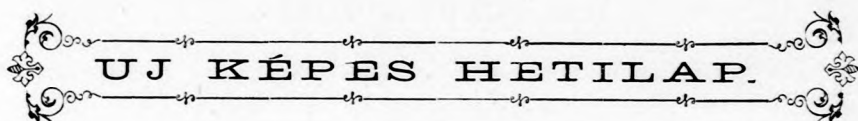
*** **Szerkesztői üzenetek.** B. M. urnak Czegléden. A könyvismertetést megkaptam. A másikat is kérem. — W. V. urnak Érsekújvárott. Vajha mentől több olyan szorgalmas munkatársa lenne minden lapnak, mint ön a Népnevelők Lapjának!

Kiadásunkban októbertől kezdve

megjelent:

„MULATTATÓ UJSÁG”

A MAGYAR NÉP SZÁMÁRA.

Szerkeszti:

BODON JÓZSEF.

Előfizetési ára: Egész évre	4	frt
Félévre	2	»
Negyed évre	1	»

Egyes szám ára 8 krajczár.

A »Mulattató Ujság« célja a ponyvairodalom ártalmas termékeinek kiszorítása. A szerkesztő mindent elkövet, hogy a »Mulattató Ujság«-ot hasznos, egészséges, szívet lelkét gyönyörködtető olvasmányokkal lássa el. Lesznek benne a nép életéből merített történetek (elbeszélések), lesznek versek, tréfások és komolyak vegyesen. Gondot fordítanak a hasznos ismeretek terjesztésére; kiszemelik a népnek való könyveket, a népnevelés ügyét figyelemmel kísérik; közölnek vegyes híreket tarkabarka dolgokat a nagy világból stb. stb.

A »Mulattató Ujság« egyes számonként is kapható lesz országszerte. E végből ügyvivőségeket állítanak fel s az ügyvivőségek elvállalására már ezuttal is felkérlik a lelkészeket, tanítókat és jegyzőket. Az ügyvivők 20 %-ot huznak az elárusítás után.

Az előfizetések ilyen cím alatt küldendők:

A »Mulattató Ujság« kiadó-hivatalának Weizsmann testvérek könyvnyomdájába Budapesten, Ferencz-József-tér 8. sz.

Legzélszerűbb az előfizetéseket 5 kros pósta utalvánnyal küldeni.

Weiszmann testvérek kiadó-hivatalában (Budapest, Ferencz-József-tér 8)
megrendelhető:

Sajtó alatt van s legközelebb megjelenik:

KÉT SEB. REGÉNY.

Irta BODON JÓZSEF.

ÖRTÜZEK, HUMOR KÖLTEMÉNYEK.

Irta BARTÓK LAJOS (a „Bolond Istók“ szerkesztője.)

Diszkiadás (112 lap). Ára csak 40 kr.

A budapesti m. k. tudom. egyetem tanári karának alul-
irt tagjai, egy hová-tovább érezhetőbb szükségesen akarván
segíteni,

EGYETEMES PHILOLOGIAI KÖZLÖNY

kiadására vállalkoznak.

E folyóirat általában mindazon nyelvek és irodalmak ta-
nulmányának akar rendelkezésre állani, melyeket az egyete-
men s a középiskolában tanítanak; de a legnagyobb szüksé-
get tartván szem előtt, főleg a görög, latin, magyar, német és
francia philológiának akar ismertető és nyomozó segéde lenni.

E közlöny a szüneteket kivéve havonként 3 ívnyi füze-
tekben fog megjelenni.

**Egy év folyamra való előfizetési ár 5 frt. az
előfizetési díja Weiszmann testvérek kiadókhöz (Ferencz-József-tér 8. sz.)
küldendők.**

*Bálint Gábor,
Bartal Antal,
dr. Bászel Aurél,
dr. Budenz József,
dr. Goldziher Ignác,*

*dr. Greguss Ágost,
dr. Gyulai Pál,
dr. Hatala Péter,
dr. Heinrich Gusztáv,
dr. Mayr Aurel,*

*dr. Pasteiner Gyula,
dr. Télfy Iván,
Ponori Thewrewk Emil,
Vámbery Ármin.*